

IUDITA WINKLER

(1925—1985)

Ca întotdeauna, primim cu multă tristețe vestea trecerii în neființă a unui coleg. Ca întotdeauna, în asemenea clipe, memorăm întâlnirile, discuțiile avute, corespondența etc. și, ca întotdeauna, se îndeplinește datoria morală a unui ultim cuvânt pentru cel dispărut.

Știrea despre sfârșitul prematur al Iuditei Winkler nu ar fi trebuit să ne surprindă în mare măsură, deoarece știam că suferea de o boală grea și nemiloasă, însă, totuși, cu toții speram că pericolul este mult mai îndepărtat. Dar iată, ireparabilul s-a produs și, din nou, un coleg cu multe merite a fost smuls dintre noi; dar, deși nu-l vom mai vedea vreodată, gândurile noastre nu-l vor părăsi, mai cu seamă când ne vom apleca asupra paginilor care-i aparțin.

Iudita Winkler s-a născut la 10 ianuarie 1925 în Cluj, orașul unde și-a trăit cei mai mulți ani ai scurtei sale vieți și pe care l-a iubit atât de mult. Din nefericire, copilăria sa — care trebuia să se desfășoare normal — a fost mutilată de ororile războiului și fascismului. Deportată la Auschwitz — Wüstegiersdorf, a avut marea șansă să revină, cu toate că timpul cât a stat în lagăr, nu a trecut fără a-i marca sănătatea. Abia după ce a revenit la Cluj, Iudita Winkler și-a putut continua cursurile liceale și, apoi, urma studiile la Facultatea de Istorie a Universității „V. Babeș”, pe care a absolvit-o în anul 1952. Remarcată în anii de studenție, încă din 1951 — când era studentă în anul IV — a fost numită preparator la Institutul de Istorie și Arheologie al Filialei Cluj a Academiei. De-a lungul anilor de studenție, a beneficiat de îndrumarea competentă a unei valoroase pleiade de profesori ai renumitei școli clujene, dintre care amintim pe Constantin Daicoviciu, Mihail Macrea, Kurt Horedt, I. I. Russu, precum și mulți, mulți alții. Antrenată în munca de cercetare, participantă la lucrările multor șantiere arheologice, tinăra absolventă a fost atrasă încă din acei ani de istorie antică, specializându-se în numismatică și arheologia dacică și romană. Încă din vremea primilor săi pași pe calea dificilă a cercetării, I. Winkler s-a făcut remarcată prin puterea sa de muncă, dorința de a fi permanent la curent cu ultimele apariții bibliografice românești și străine, ca și prin curajul de a aborda cu multă tenacitate subiecte dintre cele mai spinoase, cum ar fi despre monedele de tip Koson sau cele ale Provinciei Dacia.

În urma unei munci asidue și cu rezultate dintre cele mai însemnate, I. Winkler a devenit cercetător și apoi cercetător principal, iar în anul 1966, la Universitatea din București și-a susținut cu mult succes teza de doctorat, cu tema „Circulația monetară în Dacia romană”. Au urmat alți ani de muncă — petrecuți pe șantiere sau în biblioteci —, dar au venit și alții, când colții neîndurători ai bolii au început tot mai mult să se arate. Numai dragostea față de profesiunea sa — legată de istoria noastră antică — a rămas la fel de statornică și credem că aceasta i-a dat noi surse de rezistență fizică și morală. Ultimele sale studii publicate, ca și altele, concepute până în ultimele clipe — și care urmează încă să vadă lumina tiparului —, constituie dovezi neîndoioase în sprijinul celor afirmate mai sus.

Prezență activă la numeroase sesiuni de comunicări din țară și de peste hotare, I. Winkler a fost membră a Societății Române de Numismatică și a Societății de Studii Clasice.

Dar, ceea ce a caracterizat-o cel mai mult pe I. Winkler — după părerea mea —, au fost calitățile sale de luptător, care au susținut-o atîta în anii grei ai războiului și lagărului, ca și în timpul dedicat cercetării asidue a trecutului nostru sau, în sfîrșit, în vremea din urmă, cînd continua să lucreze, deși diagnosticul unei boli incurabile îi era de acum cunoscut. Și în susținerea opiniilor sale științifice dovedea o combativitate, care-și trăgea esența din aceleași trăsături de caracter; dar, de asemenea, am văzut-o pe Iudita Winkler cînd, cu eleganță, știa să-și retragă o teză care nu mai putea fi susținută.

Sfîrșitul Iuditei Winkler, la 26 martie 1985, ne-a impresionat mult, dar ne-a înclinat totodată și spre a ne aminti discuțiile avute, participările comune la diferite sesiuni sau diversele alte momente cînd ne-am întîlnit. Abia în asemenea clipe ne dăm seama, așa cum s-a întîmplat și acum, de greutatea pierderii pe care o suferă știința în general și noi, în special. Însă, dacă implacabilul nu este totdeauna consolator, credința în viabilitatea unei creații ne poate deveni și în acest ceas încurajatoare — fapt de care sîntem conștienți și în ceea ce o privește pe fosta noastră colegă.

Virgil Mihăilescu-Bîrliba

LISTA LUCRĂRILOR

1. *Expansiunea economică a Romei în Dacia înainte de cucerirea ei*, în *SRIR*, 1, 1954, p. 147—158.
2. *Contribuții numismatice la istoria Daciei*, în *SCȘ Cluj*, 6, 1955, 1—2, p. 13—180.
3. *Tezaurul de monede romane republicane de la Satu-Nou (reg. Oradea)*, în *SCN*, 1, 1957, p. 79—112.
4. *Descoperiri de monede antice în Transilvania*, în *SCN*, 2, 1958, p. 401—412.
5. *O mincih Daku a Getu*, în *Numismaticky Sbornik*, 5, 1958, p. 5—43.
6. *Ștanțele și stilul monedelor daco-gețice*, în *Apulum*, 7/1, 1958, p. 209—228.
7. *Considerații cu privire la valoarea antoninianului*, în *OmD*, București, 1960, p. 567—573.
8. *Despre activitatea numismatică a lui Michael Pop Szatmari (1747—1812)*, în *SCN*, 3, 1960, p. 433—447.
9. *Note despre colecția monetară a lui Daniel Lészay*, în *SCN*, 3, 1960, p. 451—463.
10. *Poziția lui Tacitus față de armată, popor și provincii*, în *StCl* 4, 1962, p. 245—274 (în colaborare).
11. *Kenény Lőszef éremgyűjteménye és numizmatikai érdeklődése*, în *NK*, 62—63, 1963—1964, p. 59—72.
12. *Despre circulația monetară la Porolissum*, în *ActaMN*, 1, 1964, p. 215—223.
13. *Circulația monetară la Apulum*, în *ActaMN*, 2, 1965, p. 215—256.
14. *Tezaurul de monede romane de la Sălașuri (r. Tg. Mureș, reg. Mureș — Autonomă Maghiară)*, în *ActaMN*, 2, 1965, p. 269—294 (în colaborare).
15. *Monede poloneze din secolele XV—XVIII în Transilvania*, în *ActaMN*, 3, 1966, p. 197—211 (în colaborare).
16. *Drahma și hemidrahma în sistemul monetar al daco-geților*, în *ActaMN*, 3, 1966, p. 75—89.
17. *Der Goldmünzverkehr in Dazien*, în *Sbornik Filoz. Fak. Univ. Komenského*, 17 (6), 1966, p. 35—48.
18. *Über dako-gețische Münzschatze*, în *AAC*, 8, 1966, 1—2, p. 83—110.
19. *Schatzfunde römischer Silbermünzen in Dakien bis zum Beginn der Dakerkriege*, în *JNG*, 17, 1967, p. 123—156.
20. *„Villa Rustica“ de la Aiud. Cîteva observații privind „villae — rusticae“ din Dacia Superior*, în *Sargetia*, 5, 1968, p. 59—85 (în colaborare).
21. *Zur Problematik der Handelsbeziehungen Daziens mit den griechische-orientalischen Städten*, în *Studien zur Gesch. in Philos. der Altertums*, 1968, p. 361—371.
22. *Zur relativen Chronologie der dako-gețischen Münzen*, în *AAC*, 10, 1968, 1—2, p. 111—116.
23. *Tipurile monetare ale daco-geților și aria lor de răspîndire*, în *ActaMN*, 5, 1968, p. 38—49.
24. *Römer in Rumänien. Ausstellung des Römisch-Germanischen Museums Köln und des Historischen Museums Cluj. Kunsthalle Köln, 12. Februar bis 18. Mai 1969 (f. loc., f. ed., f. an)*, 304 p. + 109 illus. (în l. italiană: Roma, Da Luca Editore (f. an), 274 p. (în colaborare)).
25. *Tipurile monetare ale daco-geților și aria lor de răspîndire. Partea a II-a. Emisiuni cu motive noi, inspirate din diferite prototipuri*, în *ActaMN*, 6, 1869, p. 67—91.
26. Forrer, Robert, *Keltische Numismatik der Rhein- und Donaulände*, Ed. 2, Bibliographische Nachträge und Ergänzungen. Redaktion: K. Kastelin. Bearbeitet von I. Winkler (Cluj) (für süd-östliche Donauländer: Bulgarien, Jugoslawien, Rumänien u.a.), Graz, 1969, 245 p.
27. *Tezaurul de monede grecești și romane descoperit la Tisa (județul Hunedoara)*, în *Sargetia*, 7, 1970, p. 27—42.
28. *Vestigii romane de la Porolissum*, în *ActaMN*, 7, 1970, p. 547—538 (în colaborare).
29. *Perioada emiterii monedelor și dreptul monetar la geto-daci*, în *ActaMN*, 7, 1970, p. 93—108.
30. *Zu den Beziehungen der keltischen Stämme des inneren und äusseren Karpathenraums in der Mittelaltärezeit*, în *AAC*, 12, 1971, 1—2, p. 97—105.
31. *Über das Verbreitungsgebiet der mittelaltärezeitlichen „barbarischen“ Münzprägungen aus Dazien*, în *Actes du VIIe Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques, Prague, 21—27 août 1966*, II, Praga, 1971, p. 1354—1357.
32. *Despre datarea tezaurului antic descoperit lângă Sebeș în 1941*, în *Apulum*, 9, 1971, p. 527—529.
33. *Despre pătrunderea denarilor lui Marcus Antonius în Dacia*, în *SCIV*, 22, 1971, 1, p. 97—105.
34. *Die Prägezeit der Münzen und das Münzrecht bei den Gelo-Dakern*, în *JNG*, 21, 1971, p. 109—113.
35. *Moneda „Provincia Dacia“*, în *SCN*, 5, 1971, p. 145—160.
36. *Tezaurul de denari descoperit la Grădiștea de Munte în anul 1879 (jud. Hunedoara)*, în *SCN*, 5, 1971, p. 283—303.
37. *Tezaurul monetar din secolul III e.n. descoperit la Apulum, în 1902*, în *Apulum*, 9, 1971, p. 359—360.
38. *Circulația monetară în așezările antice de pe teritoriul comunei Orlea (I)*, în *ActaMN*, 8, 1971, p. 161—172 (în colaborare).
39. *Über die Stansen von Pecica und von Ludești*, în *ActaMN*, 8, 1971, p. 477—479.
40. *Monede antice descoperite în Transilvania și Dobrogea*, în *ActaMN* 9, 1972, p. 383—384 (în colaborare).

41. *Despre tezaurul descoperit la „Juncad“ Sighetul Marmăției în secolul XIX*, în *StComSatuMare*, 1, 1972, p. 207 — 225.
42. *Despre două tezaururi de monede antice descoperite la Dewa*, în *Sargetia*, 9, 1972, p. 51 — 53.
43. *Considerații despre moneda „Koson“*, în *SCIV*, 23, 1972, 2, p. 173 — 199; *ibidem*, în *Crisia*, 2, 1872, p. 37 — 43.
44. *Noi descoperiri arheologice la Ciunbrud (jud. Alba)*, în *Apulum*, 10, 1972, p. 685 — 702 (în colaborare).
45. *Moneda antică la Potaissa*, Muzeul de istorie Turda, Cluj, 1973, 147 p. (în colaborare).
46. *Circulația monetară în așezările antice de pe teritoriul comunei Orlea (II)*, în *ActaMN*, 10, 1973, p. 181 — 212 (în colaborare).
47. *Despre compoziția tezaurului monetar descoperit la Apoldul de Sus*, în *In memoriam Constantini Daicovicu*, Cluj, 1973, p. 421 — 428.
48. *Procesul romanizării în lumina monumentelor epigrafice și sculpturale din așezările rurale ale provinciei Dacia*, în *SCIVA*, 25, 1974, 4, p. 497 — 515.
49. *Albeker Mária és Bironé Sey Katalin, Antoninianus lelet Felsötengerlicröl, Numköl, LXVIII — LXIX, 1909 — 1970. p. 13 — 23*, în *FI*, 3, 1974, p. 452 — 453.
50. *Aspecte ale problematicei monedelor emise între ± 250 — ± 150 î.e.n. în arcul intracarpatic*, în *FI*, 3, 1974, p. 165 — 180.
51. *Descoperiri monetare în Ulpia Traiana Sarmizegetusa*, în *Sargetia*, 11 — 12, 1974 — 1975, p. 117 — 136.
52. *Eine Ländliche Siedlung aus dakischer und römischer Zeit in Cicău (Kreis Alba)*, în *Actes de la XIIe Conférence internationale d'études classiques „Eirene“*, Cluj-Napoca, 2 — 7 octombrie 1972, București, 1973, p. 593 — 600 (în colaborare).
53. *Colecția monetară a Bibliotecii Bathyanum. I*, în *Apulum*, 13, 1975, p. 35 — 48.
54. *Observații și rectificări la „Monedele geto-dacilor“*, în *ActaMN*, 12, 1975, p. 95 — 106.
55. *Tezaurul de teleri și ducași descoperit la Cluj*, în *AIICluj-Napoca*, 18, 1975, p. 321 — 336.
56. *Un denar subaezat și hibrid descoperit în nord-estul provinciei Dacia*, în *Arhiva someșană. Muzeul năsăudean*, 3, Năsăud, 1975, p. 334 — 337 (în colaborare).
57. *Tezaurul de monede feudale (sec. XV — XVII) descoperit la Vermeș, jud. Bistrița-Năsăud*, în *FI*, 4, 1976, p. 232 — 242 (în colaborare).
58. *B. Sey Katalin — Gedai István, Éremkincsek, în seria „A. Magyar Nemzeti Múzeum kincsei“, editată de Fülöp Ferenc, Budapest, 1972, 42 p.* în *Apulum*, 14, 1976, p. 539 — 542.
59. *Răspuns la întîmpinarea lui C. Preda. „Pe marginea unor observații și rectificări la „Monedele geto-dacilor“ (SCIV A, 27, 1976, 3, p. 363 — 368)*, în *ActaMN*, 14, 1977, p. 677 — 680.
60. *Imitațiile de denari descoperite la Porolissum*, în *ActaMP*, 1, 1977, p. 83 — 96 (în colaborare).
61. *Emblema Legiunii a XIII-a Gemina pe un fragment de umbo*, în *Sargetia*, 13, 1977, p. 267 — 276 (în colaborare).
62. *Necropola avară de la Cicău*, în *ActaMN*, 14, 1977, p. 269 — 283 (în colaborare).
63. *Așezarea prefeudală de la Cicău, jud. Alba*, în *ActaMN*, 15, 1978, p. 263 — 272 (în colaborare).
64. *Circulația monetară și continuitatea populației daco-romane la Potaissa*, în *Potaissa*, 1978, p. 55 — 57.
65. *Date furnizate de inventarele lui István Téglás despre unele descoperiri monetare din Transilvania*, în *CercetNum*, 1, 1978, p. 17 — 24 (în colaborare).
66. *O. Luchian, Gh. Buzdugan, C. C. Oprescu, Monede și bancnote românești, cu o prefață de Acad. E. Condurachi, București, 1977, XL, 420 p.*, în *AIICluj-Napoca*, 11, 1978, p. 498 — 499.
67. *Jenő Fitz, Der Geldumlauf der römischen Provinzen im Donaugebiet Mitte des 3. Jahrhunderts, Akademiai Kiadó, Budapest, Rudolf Habelt Verlag, Bonn, 1978, 945 p.*, în *ActaMN*, 16, 1979, p. 885 — 891.
68. *Un atelier de artizanat la Dierna (Orșova)*, în *ActaMN*, 16, 1979, p. 143 — 155 (în colaborare).
69. *Așezarea dacică, daco-romană și prefeudală de la Copsa-Mică (jud. Sibiu)*, în *ActaMP*, 3, 1979, p. 451 — 471 (în colaborare).
70. *Așezarea dacică și daco-romană de la Cicău*, în *Apulum*, 17, 1979, p. 129 — 193 (în colaborare).
71. *Săpăturile arheologice de la Cicău*, în *ActaMN*, 16, 1979, p. 465 — 479 (în colaborare).
72. *Săpăturile arheologice de la Cicău (jud. Alba). Descoperirile din epocile bronzului și hallstattiană*, în *Apulum*, 18, 1980, p. 23 — 59 (în colaborare).
73. *Contribuții numismatice la istoria Daciei în sec. I î.e.n.*, în *CercetNum*, 3, 1980, p. 33 — 50.
74. *Aplicarea matricei de incidentă în studii de arheologie și numismatică*, în *ActaMN*, 17, 1980, p. 687 — 692.
75. *V. Mihăilescu-Birliba, I. Mitrăa, Tezaurul de la Măgura, Bacău, 1977, 19 p.*, în *CercetNum*, 3, 1980, p. 236 — 237.
76. *Al doilea tezaur de denari romani imperiali descoperit la Ghirișa (com. Bellug, jud. Satu-Mare)*, în *StComSatuMare*, 2, 1980, p. 85 — 126 (în colaborare).
77. *Le portrait du prince régnant dans l'art monétaire de la Transylvanie aux XVIe — XVIIe siècles*, în *La numismatique source de l'art et de l'histoire des idées*, București, 1981, p. 88 — 93 (în colaborare).
78. *Über die ethnische Zugehörigkeit der Landbevölkerung in der Provinz Dakien*, în *Actes du IIe Congrès International de Thracologie*, II, București, 1980, p. 273 — 279.
79. *Drumul roman Napoca — Potaissa*, în *Potaissa*, 2, 1980, p. 63 — 80 (în colaborare).
80. *Cîteva considerații geo-topografice privind traseul drumului roman Potaissa — Napoca în sectorul Cluj-Napoca — Aiton*, în *ActaMN*, 17, 1980, p. 441 — 446 (în colaborare).
81. *Contribuții numismatice la istoria Daciei în sec. I î.e.n.*, în *BSNR*, 70 — 74, 1976 — 1980 (1981), 124 — 128, p. 111 — 121.
82. *Primul tezaur monetar din secolul al XVII-lea descoperit la Răscruți, județul Cluj*, în *BSNR*, 70 — 74, 1976 — 1980 (1981), 124 — 127, p. 369 — 387.
83. *Studiul metalografic al unor monede*, în *ActaMN*, 18, 1981, p. 475 — 482 (în colaborare).
84. *Virgîl Mihăilescu-Birliba, La monnaie romaine chez les Daces orientaux, în seria Bibliotheca Historica Romaniae, București, 1980, 312 p.*, în *ActaMN*, 18, 1981, p. 707 — 712.
85. *Săpăturile arheologice de la Cicău — Așezarea Coțofeni*, în *ActaMN*, 18, 1981, p. 321 — 340.
86. *Atelierul de fierărie descoperit la Mediaș*, în *ActaMP*, 6, 1982, p. 92 — 100 (în colaborare).
87. *Date noi despre CIL III, 1627, cea dintîi atestare epigrafică a Potaissaei*, în *Potaissa*, 3, 1982, p. 80 — 84.
88. *Drumul roman Napoca — Potaissa. II*, în *ActaMN*, 19, 1982, p. 587 — 589.
89. *Considerații asupra pătrunderii emisiunilor illyriene în nord-vestul Daciei*, în *StComSatuMare*, 5 — 6, 1981 — 1982, p. 93 — 118.
90. *Primul tezaur de monede romane de bronz descoperit în provincia Dacia*, în *BSNR*, 75 — 76, 1981 — 1982, 129 — 130, p. 127 — 130.
91. *Cercetări arheologice în așezarea romană de la Mediaș — „Gura Cîmpului“ (jud. Sibiu)*, în *Apulum*, 21, 1983, p. 121 — 156 (în colaborare).